

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	2
УВОД	3
I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЯ НА КОМИСИЯТА ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ	3
1.1. Мисия и визия на КПНРО	3
1.2. Стратегия за развитие на комисията	4
II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	7
2.1. Нормативна уредба	7
2.2. Организационна структура	7
2.3. Човешки ресурси	8
2.4. Техническо и програмно осигуряване	9
2.5. Финансово осигуряване	9
III. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ	10
3.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара	10
3.2. Ангажименти за задължителен финансов одит	11
3.3. Одиторски мнения	13
3.4. Одитни комитети	14
IV. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ	14
4.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности	14
4.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО	14
4.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори	16
4.1.3. Резултати от дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги	16
4.2. Годишна програма на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори	17
4.3. Тематични инспекции на КПНРО	20
4.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица	22
4.5. Административно-наказателна дейност на КПНРО	22
V. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	23
5.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО	23
5.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР	24
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	24

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 537/2014	Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията
Директива 2006/43/ЕО	Директива на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети
Директива 2014/56/ЕС	Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.
ГФО	Годишен финансов отчет
ЕК	Европейска комисия
ЕКПС	Етичен кодекс на професионалните счетоводители, издаден от Международната федерация на счетоводителите чрез Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители
ЕС	Европейски съюз
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗНФО	Закон за независимия финансов одит
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт-счетоводители
КЕОНО	Комитет на европейските органи за надзор на одита
КПНРО	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори
МОС	Международни одиторски стандарти
МСС	Международни счетоводни стандарти
МФНОР	Международен форум на независимите одитни регулатори
НСС	Национални счетоводни стандарти
СККОУ	Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги при ИДЕС
СМЕСС	Съвет за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA)
СМСОИУ	Съвет за международни стандарти за одит и изразяване на увереност (IAASB)

УВОД

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е независим орган за регулиране и надзор върху професионалната дейност на регистрираните одитори и дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) по отношение на делегираните му функции, както и за наблюдение и оценка на дейността на одитните комитети в предприятията от обществен интерес и наблюдение на пазара на одиторски услуги. Тя е юридическо лице на бюджетна издръжка и е създадена през 2008 г. при транспониране в българското законодателство на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.

Комисията се избира от Народното събрание и отчита дейността си пред него. В края на 2016 г. беше приет новият Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), с който се транспонират в българското законодателство изискванията на изменителната Директива 2014/56/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., както и се приемат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит в предприятия от обществен интерес.

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е надзорен орган, който осъществява дейността си при спазване принципите за законност, публичност и прозрачност. Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани както със ЗНФО, така и с обнародвания в Държавен вестник Правилник за дейността на КПНРО. Комисията е член на Комитета на европейските органи за надзор на одита (КЕОНО) и на Международния форум на независимите одитни регулатори (МФНОР), като осъществява сътрудничество и с компетентните органи на държавите – членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

При изпълнение на своите законови задължения и отговорности, комисията взаимодейства с други надзорни органи, преди всичко с управление „Банков надзор“ на Българската народна банка и Комисията за финансов надзор.

През м. юли 2018 г., с решение на Народното събрание на Република България беше избран нов състав на КПНРО. За мандат от 4 години са избрани Огнян Симеонов – председател и членовете Ваня Донева (предложена от председателя на Комисията за финансов надзор), Ирена Михайлова (предложена от управителя на Българската народна банка), Радослав Йорданов (предложен от Управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители) и Стефан Белчев (предложен от министъра на финансите).

I. МИСИЯ, ВИЗИЯ И СТРАТЕГИЯ НА КОМИСИЯТА ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

1.1. Мисия и визия на КПНРО

Мисията на КПНРО е осъществяване на ефективен надзор над дейността на регистрираните одитори с цел осигуряване високо качество на одиторските услуги и повишаване доверието на инвеститорите, на другите потребители на финансова информация, както и на обществото като цяло в информацията, съдържаща се в годишните финансови отчети на одитираните дружества.

За изпълнение на мисията си КПНРО:

- упражнява надзорните правомощия чрез извършване на инспекции и разследвания на професионалната дейност на регистрираните одитори;
- извършва проверки на изпълнението на функциите, делегирани на професионалната организация относно:
 - провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор;
 - продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори;
 - регистриране на одиторите, които получават правоспособност за извършване на финансов одит и организиране и поддържане на публичния регистър на регистрираните одитори;
 - контрол за гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори, изпълняващи одиторски ангажменти към предприятия, които не са от обществен интерес;
- осъществява наблюдение върху пазара на одиторски услуги във връзка със задължителния одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес;
- наблюдава и оценява резултатите от дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес;
- осъществява сътрудничеството със съответните органи на Европейския съюз, с компетентните органи на другите държави – членки на Европейския съюз, или на трети държави, отговарящи за задължителния финансов одит.

Визията за развитие на КПНРО е свързана с утвърждаването ѝ като водеща институция със съществен принос за защита на обществения интерес и за повишаване доверието на инвеститорите чрез създаване на условия за поддържане на високо качество на одиторските услуги в съответствие с професионалните стандарти и установените добри европейски и международни практики.

1.2. Стратегия за развитие на комисията

Стратегията за развитие на комисията за периода 2018-2020 г., която е приета през отчетната година, формулира следните цели:

1. Надзорна дейност:

1.1. Надзор за качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори:

- фокусиране на надзора върху одити в значими, високорискови и структуроопределящи сектори на икономиката;
- разширяване приложението на рисково-базирания подход с акцент върху одитите на предприятия от обществен интерес и дейността на големите одиторски дружества;
- изготвяне и прилагане на нова методология за извършване на инспекциите в отговор на специфичните изисквания и правила на европейското и националното законодателство и добрите международни практики;
- разработване и прилагане на методология за ефективно наблюдение и анализ на пазара на одиторски услуги;
- прилагане на диференциран подход при инспекциите на големи, средни и малки одиторски практики;
- разширяване обхвата на вътрешния контрол върху качеството на работата на инспекторите.

1.2. Надзор над дейността на ИДЕС:

- извършване на промени в организацията и провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност на регистриран одитор, с цел да се осигури по-добра подготовка на кандидатите и облекчаване на достъпа до изпитните процедури;
- въвеждане на система за надзор чрез периодичен преглед върху дейностите по професионалното развитие на регистрираните одитори;
- повишаване на системността и изискванията при надзора върху контрола за гарантиране качеството на професионалната дейност на регистрираните одитори, изпълняващи одиторски ангажменти към предприятия, които не са от обществен интерес.

1.3. Правна рамка на надзорната дейност на КПНРО:

- актуализиране разпоредбите на действащата законова уредба с оглед натрупаната практика от досегашното прилагане на ЗНФО, с цел да се продължи процесът на хармонизиране на българското законодателство с правото на Европейския съюз в тази област;
- изготвяне на нови и актуализиране на действащите вътрешни нормативни актове;
- проучване на международния опит и установените добри практики в надзорната дейност на аналогични регулаторни органи и подготовка за перспективни промени във вътрешната нормативна уредба на комисията, с оглед новите тенденции в одита.

2. Институционално развитие

2.1. Независимост на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори:

- строго спазване на изискването комисията самостоятелно да планира и осъществява своята дейност в съответствие със законовите си правомощия и отговорности, като се консултира за държавните приоритети и оценката на рисковете със съответните държавни органи и заинтересовани страни;
- осигурените средства за издръжка на комисията да отговарят на заложеното в Директива 2006/43/ЕО изискване финансирането на надзорната дейност да е адекватно, достатъчно и в съответствие с фундаменталния принцип за независимост, като отговарят на критериите за икономичност, ефикасност и ефективност;
- с новите методологии за осъществяване на надзорна дейност да бъдат съхранени и доразвити предпоставките за независимост на инспекционните екипи и техните ръководители, при повишаване на тяхната отговорност за изпълнението на възложените задачи;
- безкомпромисна реакция при случаи на нарушаване на изискването за конфиденциалност и разкриване на професионална тайна.

2.2. Професионална компетентност на служителите:

- повишаване на изискванията към подбора на новите служители с акцент върху областите на одита и счетоводството;
- повишаване професионалната компетентност на служителите, като в основата на системата за обучение се постави индивидуалното планиране, основано на дефицитите от компетентности;
- стимулиране на служителите за придобиване на професионални сертификати в области, свързани с одита и счетоводството;
- длъжностното израстване на служителите в по-голяма степен да бъде обвързано с техния напредък в усвояването на компетентности.

2.3. Съвременни информационни и комуникационни технологии:

- въвеждане на съвременни информационни технологии при извършване на инспекциите и разследванията;
- изграждане на рисково-базирана система за управление на надзорната дейност;
- създаване на интегрирана база данни за дейността на регистрираните одитори, изпълняващи одиторски ангажименти към предприятия от обществен интерес, както и за предприятията от обществен интерес и техните одитни комитети;
- осигуряване на прозрачност при осъществяване на дейността чрез поддържане на достъпна, полезна и актуална официална страница на КПНРО в интернет.

3. Обществена отговорност

3.1. Взаимодействие с други надзорни и регулаторни органи:

- качествено подобряване на комуникацията с другите надзорни и регулаторни органи, особено с Българската народна банка, Комисията за финансов надзор, Комисията за енергийно и водно регулиране;
- създаване на системни контакти с работодателските организации и особено с асоциациите във финансовия сектор – банки, застрахователи, осигурители, управляващи дружества на фондове;
- популяризиране дейността пред заинтересованите страни чрез публикуване на информация на интернет страницата на комисията и в специализираните национални издания при спазване на законовите изисквания за конфиденциалност.

3.2. Взаимодействие с ИДЕС:

- повишаване доверието на професионалната организация чрез осигуряване на максимална прозрачност за действията и намеренията на комисията, както и единодействие с цел издигане авторитета и признанието на одиторската професия в обществото;
- пълноценно използване на експертния потенциал на професионалната организация и на големите одиторски компании;
- комуникиране с ИДЕС на резултати от надзорната дейност на комисията и съвместно обсъждане на мерки за подобряване на професионалната дейност на регистрираните одитори;
- прилагане на механизъм за обратна връзка с регистрираните одитори относно дейността на комисията.

3.3. Международно признание:

- активно участие в работата на КЕОНО и неговите подгрупи и на МФНОР;
- провеждане на съвместни обучения и/или инспекции, и/или разследвания с други надзорни органи след подписано споразумение с тях;
- участия в международни инициативи (форуми, кръгли маси, конференции и др.), по въпроси, свързани с дейността на регулаторните органи от държавите членки и от трети страни;
- включване в европейски и международни проекти във връзка с дейностите по осъществяване надзор над одиторите и/или регулацията в областта на независимия финансов одит.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

2.1. Нормативна уредба

През 2018 г. КПНРО продължи приемането на вътрешно-нормативни документи, регламентиращи нейната дейност:

- Вследствие разширяване обхвата на задълженията на комисията при транспонирането в българското законодателство на европейските норми в областта на независимия финансов одит е променена числеността на администрацията, съответно са приети изменения и допълнения в Правилника за дейността на комисията.

- В качеството си на бенефициент по оперативна програма „Добро управление“, комисията е приела Вътрешни правила за управление и контрол на процедурите, документите и финансовите средства по проект, финансиран по програмата.

- С влизането в сила на новите европейски изисквания за защита на личните данни са приети нови Вътрешни правила за защита на личните данни.

Други вътрешни нормативни документи са актуализирани:

- Инstrukция за организацията на деловодната дейност и работата с документите в Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори;

- Правила за реда за огласяване на информация на интернет и интранет страниците на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори;

- Правила за предоставяне на информация по чл. 31, ал. 1, т. 12 и чл. 63, ал. 2 от Закона за независимия финансов одит.

Перспектива:

През 2018 г. комисията започна подготовката на проект за Закон за изменение и допълнение на Закона за независимия финансов одит. Мотивите за това са свързани с оценена целесъобразност от пряко реализиране на отговорността на комисията по отношение на регистъра на регистрираните одитори, облекчаване на процедурите за търсене на административно-наказателна отговорност и продължаване на процесите за хармонизиране на българското законодателство с европейското, както и с други въпроси, които са били идентифицирани през тригодишния период от прилагането на закона. Очакванията са процедурата за приемане на закона да бъде открита през 2019 г..

В края на 2018 г. беше изготвен проект за изменения и допълнения в Правилника за дейността на комисията, с който да се създадат по-добри организационни предпоставки за прилагане на рисков базиран подход и за специфициране на функциите на дирекция „Надзорна дейност“. Предвидено е промените в правилника да бъдат приети през 2019 г..

2.2. Организационна структура

Комисията разглежда и решава въпросите от своята компетентност на заседания, като се събира най-малко два пъти в месеца по предварително оповестен дневен ред. През 2018 година са проведени 36 заседания, на които са разгледани 181 въпроса и са приети 178 решения – от тях 148 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС, 22 разглеждат приемането на вътрешно-нормативни документи и 8 други.

Със ЗДБРБ за 2018 г., с оглед подобряване на дейността по анализ и оценка на риска, общата численост на персонала е увеличена с две щатни бройки и е определена в размер на 30 щатни бройки. Администрацията на комисията е организирана в две дирекции (дирекция „Надзорна дейност“ и дирекция „Обща администрация“), както и от пряко подчинени на председателя служители.

Дирекция „Надзорна дейност“, която се състои от 17 инспектори, вкл. директор, осъществява преките дейности по подготовка и изпълнение на инспекциите и разследванията в съответствие с решенията на комисията. Дирекция „Обща администрация“ осъществява административно-техническото осигуряване на дейността на комисията. Служителите на пряко подчинение на председателя на комисията са държавен експерт „Методология“ и лицата на длъжности „Анализ и оценка на риска“.

Перспектива:

Очакваните промени за 2019 г. са свързани с прилагането на предвидените изменения и допълнения в Правилника за дейността на комисията (перспективи в т.2.1.), без това да предвижда увеличаване на числеността на администрацията на КПНРО. В по-далечна перспектива следва да бъдат търсени по-сполучливи решения за преодоляването на противоречията между спецификата на комисията и изискванията на Закона за държавната администрация.

2.3. Човешки ресурси

През 2018 г. КПНРО продължи последователната си политика за повишаване на образователно-квалификационното равнище на своите служители. Структурата на персонала по образователна степен и вид образование е в съответствие с целите и функциите на комисията, като към 31.12.2018 г. над 93% от служителите са с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“, 10% притежават и юридическо образование, 50% са сертифицирани вътрешни одитори, 14% са с втора специалност „Одитинг“. Средната възраст на персонала е 45 години.

В съответствие с държавната политика през 2018 г. по отношение на възнагражденията в държавната администрация., през 2019 г. средното брутно месечно възнаграждение за експертните длъжности в дирекция „Надзорна дейност“ достигна 1839 лв..

В отговор на все по-усложняващите се регулации на предмета на надзорната дейност на комисията, през 2018 г. тя постави по-голям акцент върху обучението на своите служители, преди всичко на тези в дирекция „Надзорна дейност“. Започна реализацията на дейностите по проект № BG05SFOP001-2.006-0020 по оперативна програма „Добро управление“, с наименование „Обучения за специализираната администрация на Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори“. В рамките на проекта продължи станалото вече традиционно сътрудничество с големите одиторски компании, ИДЕС, УНСС и др..

През годината продължиха другите специализирани обучения, допринасящи за повишаване на компетентностите, най-вече в областта на чуждите езици, право и мениджмънт, държавна администрация и др.. Средното времетраене на обучението за всички лица на експертни длъжности по проекта и извън него през годината е около 70 учебни часа на човек, при законово изискване за времетраене на годишното обучение за регистрираните одитори от 40 часа. В края на 2018 г. бяха утвърдени индивидуални планове за развитие на компетентностите на служителите в дирекция „Надзорна дейност“ за 2019 г..

През 2018 г. приетата от комисията през 2017 г. Рамка на компетентностите на инспекторите от КПНРО се обвързва с оценката на дейността им и тяхното стимулиране.

Перспектива:

През 2019 г. се очаква успешното приключване на проекта за обучения по програма „Добро управление“, както и на специализираните обучения по индивидуалните планове на инспекторите, с което да се постигне средно годишно времетраене на обучението на лице на експертна длъжност до 150 часа. Намеренията са да бъдат завишени изискванията към професионалната квалификация при подбор на

нови служители, като благоприятно отражение за това би имало известно увеличение на средното брутно месечно възнаграждение.

2.4. Техническо и програмно осигуряване

В рамките на утвърдения бюджет на комисията за 2018 г., комисията използва целесъобразно наличните средства за осигуряване на подходяща работна среда, оборудване, хардуер и софтуер за работата на администрацията. Същевременно се затвърди констатацията, че съществуващите информационни системи във все по-голяма степен стават несъответстващи на повишените изисквания и разширените надзорни функции на комисията, произтичащи от Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2014/56/ЕС и ЗНФО. Качеството на работната среда на комисията, особено при известното увеличаване на нейната численост през отчетната година, не благоприятства служебните контакти с регистрираните одитори.

Перспектива:

През 2018 г. комисията изготви виждане за изграждането на съвременни информационни системи и инициира мерки за тяхното целево финансиране от държавния бюджет за 2019 г.. Започна подготовката за обявяване на свързаните с това обществени поръчки. Очакванията са през 2019 г. поръчките да стартират, да бъде прието Постановление на Министерски съвет за целевото финансиране и до края на годината информационните системи да бъдат изградени. Същевременно ще бъдат търсени възможности за наемане на допълнително работно помещение за нуждите на комисията.

2.5. Финансово осигуряване

През 2018 г. е налице известно увеличение на бюджета на КПНРО, свързано с финансирането на две допълнителни щатни бройки. Комисията не формира собствени приходи. Към 31.12.2018 г. КПНРО няма неразплатени задължения.

Не са констатирани отклонения и слабости във функционирането на изградената система за финансово управление и контрол, поемането на задължения и извършването на разходи е в съответствие с принципите за законосъобразност, икономичност, ефикасност и ефективност.

В резултат на извършения през 2018 г. финансов одит за заверка на годишния финансов отчет за 2017 г., от Сметната палата на Република България е изразено становище, че същият дава вярна и честна представа за финансовото състояние и имущество на комисията и е в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане, като изразеното мнение е немодифицирано.

Табл.1

Изпълнение на бюджета на КПНРО за 2018 г. (хил.лв.)

ПАРАГРАФ ВИД РАЗХОД	БЮДЖЕТ 2018	УСВОЕНИ СРЕДСТВА 2018	ОСТАТЪК 31.12.2018	ИКОНОМИЯ (в проценти)
1	2	3	4	5
§ 01. Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	789	785	4	0.51
§ 02. Други възнаграждения и плащания за персонала	115	107	8	6.96
§ 05. Осигурителни вноски за работодатели	211	210	1	0.47
§ 10. Издръжка	303	297	6	1.98
§ 52. Придобиване на ДМА и основен ремонт	1	0	1	100.00
§ 53. Придобиване на НМДА и основен ремонт	2	2	0	0.00
§ 46. Членски внос	22	22	0	0.00
О Б Щ О:	1 443	1 423	20	1.39

Перспектива:

Освен очакваното целево финансиране от държавния бюджет (перспективи по т.2.4.) от около 250 хил.лв. през 2019 г., комисията има необходимост да инициира в бюджетната процедура за 2020 г. известно увеличение на разходите за заплати и възнаграждения за персонала, както и за издръжка – разходи за поддържане и лицензи за софтуер, хардуер, домейн и хостинг, разходи за допълнителен наем за служебни помещения и др..

III. ПАЗАР НА ОДИТОРСКИ УСЛУГИ

3.1. Регистрирани одитори и разпределение на пазара

Към 31.12.2018 г. общия брой на регистрираните одитори (физически лица) е 706 човека, като практикуващите от тях, които изпълняват ангажименти за задължителен финансов одит са 627 (88,81%). Броят на регистрираните одиторски дружества е 85. Общият брой на регистрираните одитори (физически лица), свързани с одиторските дружества е 223. От тях 61 регистрирани одитори (физически лица), работят за „големите 13“ (дружества от 10-те най-големи световни мрежи и трите национални одиторски дружества с дял над 5% от пазара) и 162 за други одиторски дружества (фиг.1).

Фиг.1

Общият размер на пазара на одиторски услуги е около 93 млн.лв, като близо 65 млн.лв. са реализирани от одиторски дружества, одитиращи отчети на предприятия от обществен интерес. От тях около 89%, или към 58 млн. са реализирани от „големите 13“ (фиг.2).

Общите приходи на одиторските дружества, одитиращи предприятия от обществен интерес от около 65 млн.лв. включват: а) приходи от задължителен одит на годишни и консолидирани финансови отчети на предприятия от обществен интерес и предприятия, принадлежащи към група предприятия, чието предприятие майка е предприятие от обществен интерес – към 16 млн.лв. или около 25%; б) приходи от задължителен одит на годишни и консолидирани финансови отчети на други предприятия – около 42 млн.лв. или към 64%; в) приходи от разрешени услуги извън одита, предоставени на одитираните предприятия – към 7 млн.лв. или около 11%.

Перспектива:

КПНРО да инициира дългосрочни мерки за ограничаване на концентрациите на пазара чрез стимулиране и подпомагане на нарастването на капацитета на по-малките одиторски дружества. Доколкото съсредоточаването на най-значимите за обществото одити в големите одиторски дружества е обективно наложил се процес поради по-високите и нарастващи изисквания към капацитета, КПНРО да отдели още по-големи ресурси за надзора върху тяхната дейност.

3.2. Ангажименти за задължителен финансов одит

Общият брой на одиторските доклади при ангажименти за задължителен финансов одит през 2018 г. е 16 716. При ангажименти към предприятия от обществен интерес те са 627, като 118 от тях са при съвместни одити.

От тях 437 са одитни ангажименти към регистрирани на борсата дружества (без регистрирани на борсата банки и застрахователи); 32 са ангажименти към банки (без регистрирани на борсата банки), 8 са ангажименти към регистрирани на борсата банки; 47 ангажимента са към застрахователни дружества (без регистрирани на борсата застрахователни дружества); 103 ангажименти са към национални предприятия от обществен интерес (различни от определените с Регламент (ЕС) № 537/2014).

От 16 716 ангажимента, 2 362 са изпълнени от „големите 13“ и 14 354 от други регистрирани одитори (фиг.3).

При ангажиментите за задължителен финансов одит на отчети на предприятия от обществен интерес нараства относителния дял на „големите 13“. Те са изпълнили 232 ангажимента, докато останалите дружества – 395 ангажимента (фиг.4).

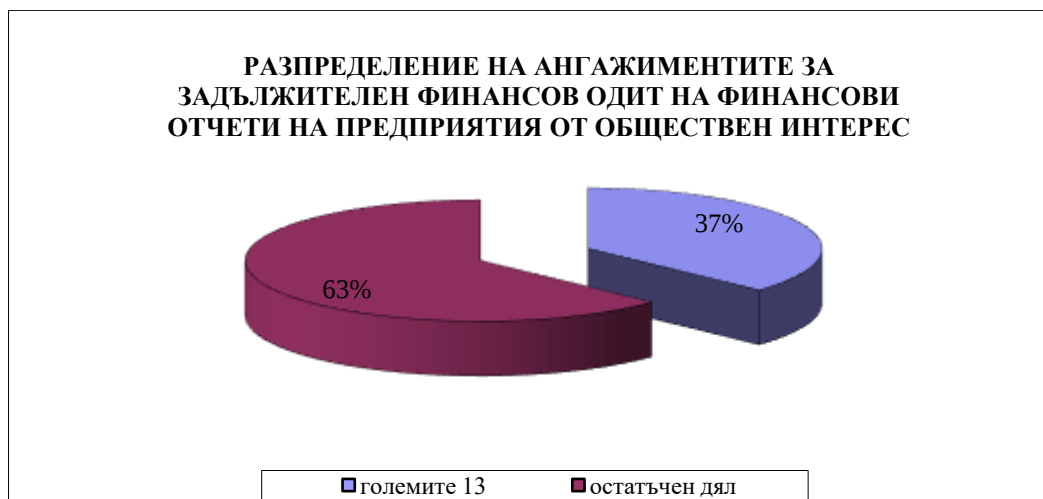
Най-висок е относителният дял на изпълнените одитни ангажименти от „големите 13“ при съвместните одити във финансовия сектор. Те са изпълнили 93 ангажимента, при 25 от останалите дружества (фиг.5).

През 2018 г. комисията започна подготовката на цялостна проверка за капацитета на одиторите на отчети на предприятия от обществен интерес, с оглед подпомагането на съвременното му разбиране от всички одитори, работещи на този пазар.

Фиг.3

Фиг.4

Фиг.5

Перспектива:

През 2018 г. се зароди тенденция за отлив на регистрирани одитори, в т.ч. одиторски дружества, от одитите на отчети на предприятия от обществен интерес поради увеличените регулаторни изисквания с Регламент (ЕС) № 537/2014) и засиления

надзор. КПНРО следва да предприеме дългосрочни мерки за недопускането на ескалацията на тази тенденция. Въвеждането на съвместните одити във финансовия сектор доведе до по-балансирано разпределение на ангажиментите, предимно в рамките на „големите 13“, но КПНРО трябва в по-голяма степен да изисква по-равностойни баланси в работата по изпълнението на ангажиментите. През 2019 г. да бъде довършена проверката за капацитета на регистрираните одитори, одитиращи отчети на предприятия от обществен интерес. През следващите години се очаква намаляване на общия брой ангажименти към предприятия от обществен интерес предвид промените в тяхната численост, след промени в закона за счетоводството. Подобряването на качеството на пазарните анализи от страна на КПНРО и ИДЕС изисква през 2019 и 2020 г. да бъдат взети допълнителни мерки за повишаване на отговорността на регистрираните одитори при годишното докладване за дейността им.

3.3. Одиторски мнения

Структурата на издадените с одиторските доклади през 2018 г. мнения по финансовите отчети за 2017 г. (общо 16 716), е както следва: с немодифицирано мнение – 15 149 (90.6%), с квалифицирано мнение – 1461 (8.7%), с отказ от изразяване на мнение – 56 (0.4%), с отрицателно мнение – 50 (0.3%) (фиг.6).

Фиг.6

Структурата на одиторските мнения през предходната година е била (от общо 15 584 доклада): с немодифицирано мнение – 14181 (91%), с квалифицирано мнение – 1307 (8.4%), с отказ от изразяване на мнение – 46 (0.3%), с отрицателно мнение – 52 (0.3%).

Сравнението на структурата на одиторските мнения през двете последователни години не показва различия в одиторските оценки. Няма съществени промени и в структурата на издадените мнения по отчети на предприятия от обществен интерес.

Перспектива:

С оглед на цялостната оценка за полезността на задължителния финансов одит, през 2019 и следващите години КПНРО да постави акцент върху анализа на констатираните и коригирани в процеса на одита отклонения във финансовите отчети. Специално внимание да се обърне на анализа на базите за изразяване на мнение. През 2019 г. комисията да инициира изследователски проект на УНСС за създаване на цялостен модел за анализ на пазара на одиторски услуги.

3.4. Одитни комитети

През 2018 г. КПНРО изготви електронен образец за годишно докладване на одитните комитети. Комисията получи годишните доклади за дейността на 292 одитни комитета. Общата приблизителна бройка на идентифицираните от комисията предприятия от обществен интерес за годината е 470. Това показва, че или в някои предприятия от обществен интерес няма изградени одитни комитети (поради формално съществуване на предприятията и др.), или че председателите на одитните комитети не са изпълнили задължението си за докладване (178 предприятия, или 38%).

Информацията от подадените доклади показва, че дейността на създадените комитети започва да се активизира през 2018 г.. Те са провели средно по 5,3 заседания през годината. В преобладаващия брой случаи (195 бр., 67%), одитните комитети пряко са изпълнили процедурата за подбор на одитори. От тях са отправени средно по 2,6 покани за участие в процедурата за избор, като са подадени средно по 2,2 оферти. В 239 (82%) от случаите общите събрания на предприятията са избрали препоръчаните от комитетите одитори.

235 одитни комитета (80%) посочват, че са провеждали през годината средно по 2,5 срещи с ръководството и лицата, натоварени с общото управление по повод на задължителния финансов одит. 232 от комитетите (79%) са имали средно по 2,3 срещи с одиторите в хода на одитите. 254 (87%) комитета са потвърдили, че им е предоставен допълнителен доклад от одитора, съгласно законовите изисквания, които те са обсъдили.

Само 43 (15%) комитета са отправили през годината препоръки към процеса на финансово отчитане в предприятията, 20 (7%) – към системата за вътрешен контрол и управление на риска, 15 (5%) – към дейността по вътрешен контрол. 66 одитни комитета, или 23% са проследили изпълнението на дадени от тях препоръки през предходни години. Установени са шест случая на проблеми във връзка със заплахи за независимостта на избраните одитори.

През годината КПНРО изготви проект на Насоки за дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес, който е в съответствие с добрите световни практики в тази област.

Перспектива:

През 2019 г. комисията да утвърди насоките за дейността на одитните комитети, като се съобрази с констатациите от годишното докладване през 2018 г. както и с мненията и препоръките на одитните комитети, регистрираните одитори и другите заинтересовани лица.. До края на 2019 г. КПНРО да инициира започването на периодични срещи с одитните комитети за обмяна на опит, разяснения и препоръки относно изпълнението на техните функции. През 2019 г. да бъдат инициирани мерки за повишаване на отговорността на председателите на одитните комитети при годишното докладване и да бъде предложено законово задължение на комисията да води регистър на комитетите, който няма публичен характер.

IV. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ

4.1. Надзор върху дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители по отношение на делегираните дейности

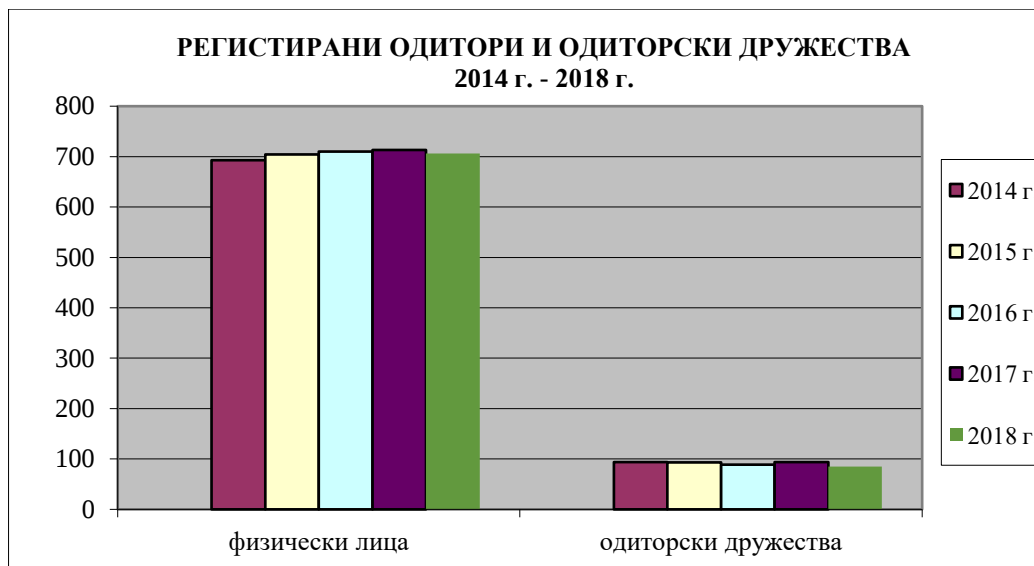
4.1.1. Придобиване на правоспособност и вписване на регистрираните одитори в регистъра по чл. 20 от ЗНФО

През 2018 г. са придобили правоспособност да подписват одиторски доклади с мнение върху финансови отчети и съответно са вписани в регистъра на регистрираните

одитори нови 8 лица, отписани са 15 одитора. Регистрираните одитори – физически лица, към 31.12.2018 г. са 706. В регистъра по чл. 20 от ЗНФО през годината са вписани 2 нови одиторски дружества, отписани са 11. Към 31.12.2018 г. общият брой на одиторските дружества е 85.

През последните 5 години е налице запазване броя на регистрираните одитори – физически лица и одиторски дружества, на нива съответно от около 700 и 90 броя, като за последната година има по-съществен спад в броя на одиторските дружества (с 9 броя, или около 10%) (фиг.7).

Фиг.7

Във връзка с провеждане на изпитите за експерт-счетоводител през 2018 г., в КПНРО бяха депозирани 9 жалби от кандидати срещу изпита по счетоводство, при подадени през 2016 г. и 2017 г. общо по 8 жалби във връзка с провеждането на всички четири изпита от сесиите за всяка от годините.

По всяка от депозираните жалби комисията се е произнесла с решение, като ги е оставила без разглеждане, тъй като те не съдържат факти и обстоятелства, обосноваващи наличието на допуснати нарушения на процедурата, съгласно изискванията на действащите правила за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводители.

Същевременно, тъй като в жалбите се съдържаха сериозни индикации за дефицити в процедурата и в съдържанието на изпитите, комисията предприе действия за промени в правилата. Осъществиха се интензивни консултации с ИДЕС относно възможностите за: промяна на формата на изпитите по счетоводство и независим финансов одит; промяна в последователността за явяване на изпитите, вкл. отпадане задължението за явяване първо на изпит по счетоводство, както и за провеждането на две сесии за всеки изпит в рамките на една календарна година; въвеждане на индивидуално генерирани тестове за изпитите със закрити въпроси; създаване на подобри условия за подготовката на кандидатите за придобиване на правоспособност и др.. В края на 2018 г. беше сформирана съвместна работна група между КПНРО и ИДЕС, която да предложи нови правила.

През годината бяха констатирани само отделни пропуски във воденето на регистъра на регистрираните одитори от професионалната организация – непроследяване на промени в обстоятелствата на вписване, неуведомяване на комисията за промени в регистъра и др.. Но проучването на европейския опит показва, че в преобладаващия брой европейски държави този регистър се води от надзорните

органи. Професионалните организации се ограничават предимно във воденето на регистрите за дипломираните експерт-счетоводители.

Перспектива:

През 2019 г. да бъдат утвърдени от комисията нови правила за организиране и провеждане на изпитите за дипломиран експерт-счетоводители и да бъдат анализирани резултатите от тяхното въвеждане през изминалата календарна година. През следващите години да бъдат инициирани мерки за качествена промяна в условията за подготовката на кандидатите за придобиване на правоспособност, в т.ч. чрез въвеждане на подходящи учебни материали. През 2019 г. КПНРО да направи предложение за пряко упражняване на функцията по организирането и поддържането на регистъра на регистрираните одитори от комисията.

4.1.2. Продължаващо професионално развитие на регистрираните одитори

При извършване на плановите инспекции от КПНРО през 2018 г. не са констатирани случаи на неизпълнение на законовите изисквания по отношение продължаващо професионално развитие (ангажиране на регистрираните одитори с минимум 40 часа годишно институционализирано от ИДЕС обучение) Същевременно, в хода на инспекциите, част от регистрираните одитори поставят под съмнение полезността на обученията.

Перспектива:

През 2019 г. КПНРО да започне подготовката и през 2020 г. да се извърши проверка за изпълнението от ИДЕС на делегираната функция за организиране на продължаващото професионално развитие на регистрираните одитори. В резултат на проверката да бъдат идентифицирани и оценени възможностите за подобряване на действащите правила в тази област.

4.1.3. Резултати от дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги

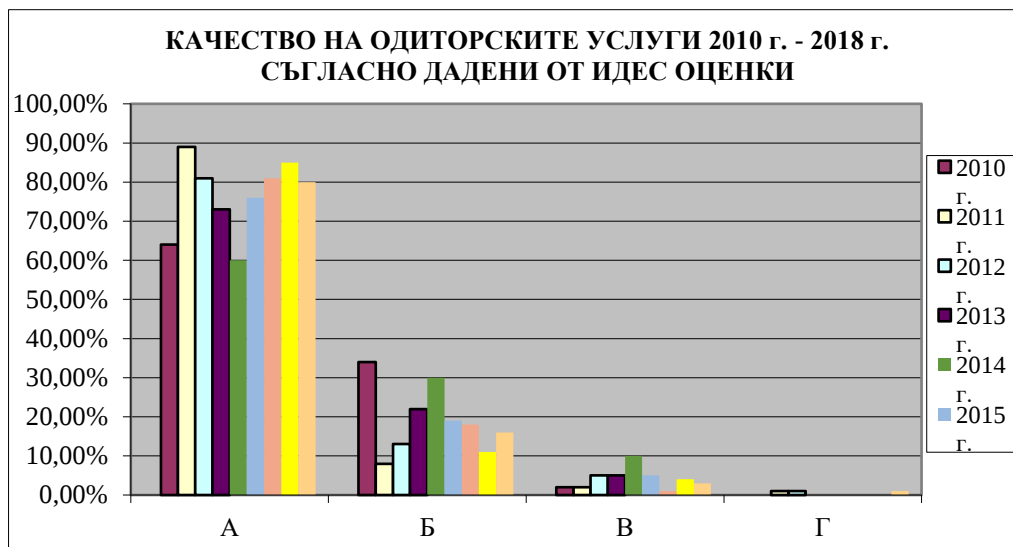
Планът за инспекционната дейност от СККОУ за 2018 г. включва извършването на 109 инспекции за гарантиране качеството на предоставените през периода от 01.07.2017 г. до 30.06.2018 г. одиторски услуги на предприятия, неосъществяващи дейност от обществен интерес.

Приети са резултатите от 99 инспекции, при които са дадени следните комплексни оценки за дейността на проверените одиторски практики:

- с оценки „А“ са 79 броя от проверените практики, или 80%;
- с оценки „Б“ са 16 броя от проверените практики, или 16%;
- с оценки „В“ са 3 броя от проверените практики, или 3%;
- с оценка „Г“ е една от проверените практики, или едно на сто, като 10 инспекции са приключени след края на периода.

Сравнението на тези оценки с оценките от предходната година показва известно намаляване на оценките „А“ и „В“, за сметка на оценките „Б“ (фиг.8).

През 2018 г. започна подготовка за извършването на проверка относно упражняване на делегираната от комисията на професионалната организация функция по контрол за гарантиране качеството на одиторските услуги от одитори, неодитиращи предприятия от обществен интерес. Целта на проверката е да се установи актуалното състояние при изпълнението на функцията, да се идентифицират нерешените проблеми и се предприемат мерки за подобряване.

Перспектива:

През 2019 г. КПНРО да извърши проверка за изпълнението на делегираната функция и да оцени необходимостта от актуализирането на правилата, при които тя се осъществява, или да бъдат приети нови правила.

4.2. Годишна програма на КПНРО за контрол по гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори

В годишната програма за инспекции на комисията през 2018 г. са включени одиторски практики, включващи одити на финансови отчети на предприятия от обществен интерес през предходната година. Програмата се основава на информация от ИДЕС, според която това са били 148 физически лица и одиторски дружества. От тях в годишната програма са включени 66 регистрирани одитори, вкл.: по извадка от регистъра на одиторите в съответствие със законовите изисквания за проверка минимум веднъж на три години – 64 инспекции, в т.ч. 15 на одитори, извършили за първа година одиторски ангажменти на предприятия от обществен интерес; с цел проследяване на изпълнение на препоръките при получена оценка със съществени пропуски от предходната година – една инспекция; отложена проверка от предходната година – една инспекция.

Обхватът на инспекциите за гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори включва проверки относно спазване изискванията на МОС, на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, оценка на адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на приложените надзорни мерки и дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, както и изпълнението на други изисквания на ЗНФО.

В изпълнение на програмата са извършени 65 инспекции, като поради наличието на обективни причини изпълнението на една инспекция беше отменено. От инспектираните регистрирани одитори са изпълнени 2831 одиторски ангажмента, от които 317 ангажмента за независим финансов одит на годишни финансови отчети на предприятия от обществен интерес.

При инспекциите е проверено качеството на изпълнение на 204 ангажмента за независим финансов одит, което е 7 на сто от общия брой изпълнени ангажменти от инспектираните одитори. От тях 97 ангажмента са за независим финансов одит на годишни финансови отчети на предприятия от обществен интерес (48% от общия брой

на проверените и 31% от изпълнените такива ангажменти от инспектираните одитори). При 12 от инспекциите работата на инспекционните екипи е била подпомагана от външни експерти – регистрирани одитори.

С одиторските доклади на проверените ангажменти регистрираните одитори са изразили следните одиторски мнения:

- със 177 доклада е изразено немодифицирано мнение (87% от проверените ангажменти), в т.ч. 28 с обръщане на внимание;
- с 27 доклада (13% от проверените ангажменти) е изразено модифицирано мнение, в т.ч. 24 доклада с квалифицирано мнение, 2 с отказ от мнение и един с отрицателно мнение (фиг.9).

Фиг.9

Сравнението на структурата на одиторските мнения общо за пазара на одиторски услуги (т.3.3.) и изразените мнения от инспектираните одитори на отчети на предприятия от обществен интерес показва по-рестриктивни оценки на последните, с разлика от около 3% за немодифицираните мнения, които се трансформират в квалифицирани.

С решения на КПНРО са приети 65 доклада за резултатите от извършените планови инспекции, като са дадени следните комплексни оценки за качеството на одиторските услуги:

- оценка „А“ на 34 одиторски практики (без съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора, при изпълнението на одиторските ангажменти и спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения), което представлява 52% от проверените практики;

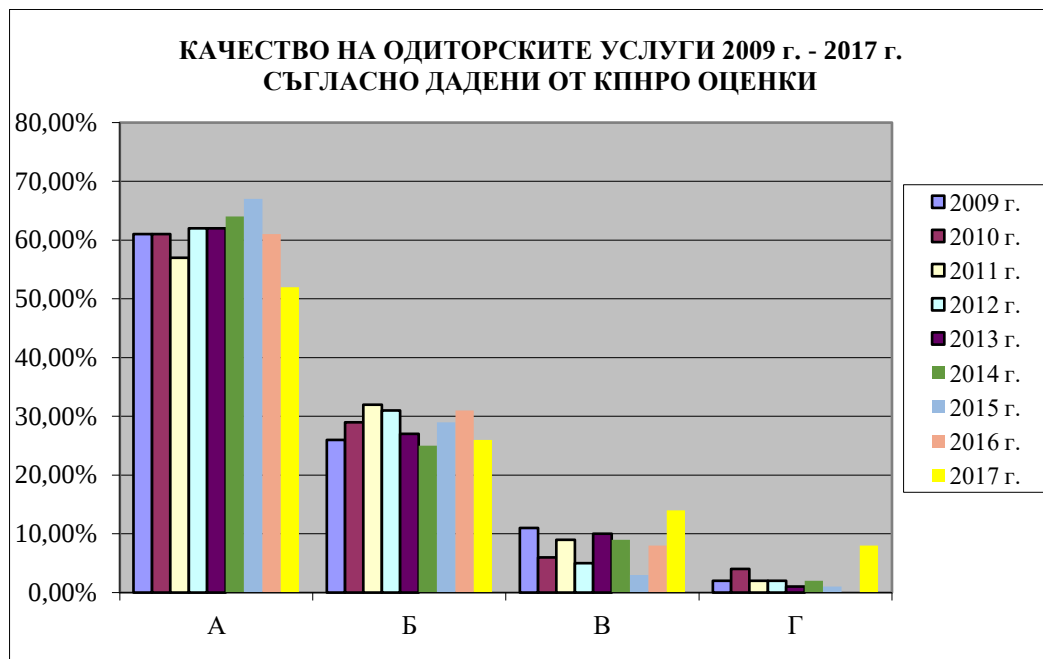
- оценка „Б“ на 17 одиторски практики (с наличие на несистематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажменти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на получените одиторски възнаграждения), което представлява 26% от проверените практики;

- оценка „В“ на 9 одиторски практики (с наличие на систематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажменти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на

получените одиторски възнаграждения), което представлява 14% от проверените практики;

– оценка „Г“ на 5 одиторски практики (с наличие на такова несъответствие, което поставя под съмнение проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или качеството на изпълнение на одиторските ангажименти и/или спазването на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения), което представлява 8% от проверените практики (фиг.10).

Фиг.10

Сравнението на дадените от КПНРО оценки през отчетната година с оценките от предходни години показва известно намаляване на относителните дялове на благоприятните оценки („А“ и „Б“) и увеличаване на по-негативните („В“ и „Г“).

Основните пропуски и несъответствия в дейността на инспектираните регистрирани одитори са свързани с неизпълнение на достатъчни одиторски процедури за вътрешно текущо наблюдение относно качеството на изпълнение на одита; неефективен контрол на качеството преди издаване на одиторския доклад; несъответствия между съдържанието на финансовите отчети и докладите за дейността на ръководството; неадекватни оповестявания във финансовите отчети; неизпълнение на достатъчни одиторски процедури за проверка оперативната ефективност на контролите, за потвърждаване приходите и други съществени обекти на отчитане; пропуски в изграждането на вътрешната система за контрол на качеството, свързани с критерии за избор на досиета за преглед след приключване на ангажимента, както и на разписани процедури за текущо наблюдение; несъответствие на одиторските доклади с изискванията на професионалните стандарти.

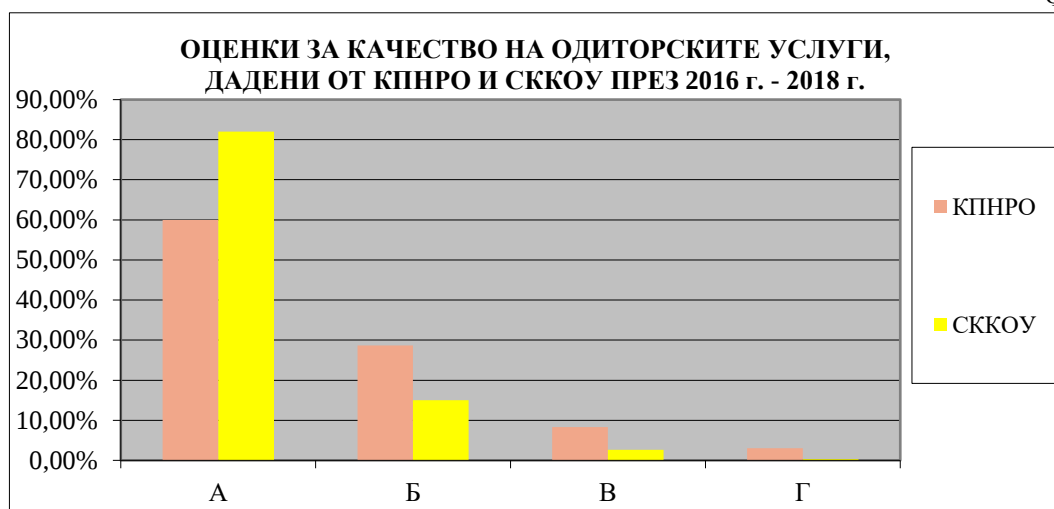
През отчетната година в КПНРО е прилагана система за вътрешен контрол на качеството на инспекционната дейност чрез проверка на приключени планови инспекции. При една от инспекциите във вътрешния контрол на качеството бяха включени и външни експерти.

За отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия и с цел подобряване качеството на предоставяните одиторски услуги, са дадени препоръки с 34 доклада от инспекции, като изпълнението им ще бъде проверено при изпълнението на годишната програма за следващи години.

През последните три години се наблюдава съществено различие в оценките в резултат от извършените инспекции от страна на КПНРО и на ИДЕС. Разпределението на оценките е, както следва:

- оценка „А“ е дадена от КПНРО средно при 60% от инспекциите, а от СКООУ - при 82%;
- оценка „Б“ е дадена от КПНРО средно при 29% от инспекциите, а от СКООУ - при 15%;
- оценка „В“ е дадена от КПНРО средно при 8% от инспекциите, а от СКООУ - при 3%;
- оценка „Г“ е дадена от КПНРО средно при 3% от инспекциите, а от СКООУ - при под 1%) (фиг.11).

Фиг.11

Перспектива:

До края на 2019 и началото на 2020 г., в процеса на изграждане на новите информационни системи на КПНРО, да бъдат разработени и въведени нови методология и процедури за контрол на качеството от страна на комисията, както и модел за анализ и оценка на риска, подпомагащ изготвянето на годишната програма на комисията и изпълнението на инспекциите при прилагане на рисков-базиран подход. С правилата за контрол на качеството да бъдат заложили по-добри предпоставки за уеднаквяване на критериите за оценяване на КПНРО и ИДЕС.

4.3. Тематични инспекции на КПНРО

През 2018 г. значително беше разширен обхватът на извършваните от КПНРО тематични инспекции. На базата на оценка на риска и предвид предстоящите прегледи на качеството на активите и стрес тестове на банки, както и проявилите се през годината проблеми при застрахователите, тези инспекции се съсредоточиха във финансовия сектор. Беше проверено качеството на изпълнените ангажименти за задължителен финансов одит на финансовите отчети на 6 банки, 6 застрахователни дружества, 5 пенсионноосигурителни дружества и 5 управлявани от тях универсални фонда.

При част от инспекциите са констатирани някои съществени пропуски в прилагането на МОС, като в най-голяма степен това се отнася до едно одиторско дружество от „големите 13“. Приети са препоръки за преодоляване на отклоненията. Същевременно е установено, че в хода на одитите, одиторските дружества допускат

отклонения по някои от критериите на БНБ и КФН за съгласуване на одитори на отчети на дружества от финансовия сектор.

Основен акцент при тематичните инспекции беше установяването и оценката на въведените практики за осъществяване на съвместния одит, в т.ч. прилагането на Насоките за изпълнение на съвместен финансов одит, приети от КПНРО и ИДЕС. Във връзка с това, КПНРО възложи и научно изследване на изследователски екип на Финансово-счетоводния факултет на УНСС.

По-съществените констатиранни пропуски и несъответствия са: недостатъчни одиторски процедури за потвърждаване на независимостта на другия съвместен одитор, небалансирано разпределение на работата между съвместните одитори, недостатъчни доказателства за извършените взаимни прегледи.

Резултатите от инспекциите и изследването на УНСС показват засилване на положителните нагласи към съвместните одити от страна на заинтересованите лица. Около 57% от регистрираните одитори, участвали в съвместни одити, посочват, че не са необходими промени в ЗНФО и Насоките на КПНРО и ИДЕС. Като положителни страни на този вид одити около 62% от тях посочват: повишаване качеството на одитите, ограничаване на концентрациите на ангажиментите във финансовия сектор, трансфер на технологии и добри практики. За отрицателни страни над 40% от тях считат: трудности в комуникацията между одиторите, повишаване на разходите за одит, различията в методологиите на двамата одитори.

Ръководствата на предприятията, чиито отчети се одитират съвместно посочват като положителни техни страни: повишаване качеството на одита (37%), трансфер на одиторски технологии и добри практики (33%), повишаване доверието на инвеститорите (33%). Отрицателните страни за ръководствата са: повишаване на разходите за одит (85%), по-голяма ангажираност от страна на клиента (74%) и трудности в комуникацията с одиторите (44%). Въпреки преобладаващото мнение, че ползите не превишават разходите, само 25% са на мнение, че съвместният одит трябва да отпадне.

Представителите на надзорните органи считат за положителни страни на съвместните одити: намаляване на концентрацията на одитни ангажименти във финансовия сектор, ограничаване на възможността за „покупка на мнение“, трансфер на технологии и добри практики. Като отрицателни страни се посочват: увеличаване на разходите за одит, трудности с разпределението на работата между одиторите, трудности при съвместяването на методологиите на одиторите. 50% считат, че има повишаване на качеството на одитите и отчетите.

Най-голямо е увеличението на разходите за съвместни одити в застрахователния сектор, но върху това е оказало силно влияние законовото възлагане на допълнителни услуги от страна на одиторите, извън задължителния финансов одит.

Перспектива:

През 2019 и следващите години, на базата на оценка на риска, КПНРО да продължи изпълнението на тематични инспекции за проверка на качеството на отделни одитни ангажименти. През 2019 г. КПНРО да инициира широко обсъждане на резултатите от инспекциите и проведеното изследване с участието одиторски дружества, представители на асоциациите на банките, застрахователите и осигурителите, както и на надзорните органи във финансовия сектор. Да бъде комуникирана с БНБ и КФН необходимостта от актуализиране на критериите за съгласуване на одитори.

4.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица

Комисията провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и предложения от заинтересовани лица, както и в други случаи по своя преценка. През 2018 г. в КПНРО са постъпили 23 жалби и сигнали, от които:

- 8 се отнасят до дейността на регистрираните одитори и са свързани с качеството на предоставяните одиторски услуги;
- 9 са жалби срещу провежданите от ИДЕС изпити за придобиване на диплома на дипломиран експерт-счетоводител;
- 6 са жалби срещу решения на УС на ИДЕС във връзка с налагане от професионалната организация на дисциплинарни наказания на регистрирани одитори.

В съответствие с Правилата за извършване на разследвания и проверки по сигнали и предложения до КПНРО комисията е разгледала всеки депозиран сигнал и се е произнесла с решение. В зависимост от характера и обосноваемостта на сигнала, тя е взела решения за извършване на разследване, за сезиране на съответния орган по компетентност или за прекратяване на производството при липса на данни за нарушение. След разглеждане на постъпилите през годината жалби и сигнали КПНРО е взела решения за извършване на 18 разследвания, в т.ч. 9 след самосезиране на комисията.

При тези разследвания беше констатирано наличието на множество случаи на предоставяне на услуги, различни от задължителния финансов одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес, при които отговорните регистрирани одитори не са изпълнили законовото си задължение за уведомяване на надзорния орган за тези услуги. Установени са пропуски и несъответствия при изпълнението на задължителен финансов одит на финансови отчети на предприятия от обществен интерес, които поставят под съмнение адекватността на някои от изразените одиторски мнения.

При 16 от разследванията са констатирани съществени пропуски и несъответствия при прилагане на професионалните стандарти и специфичните законови регулации от разследваните регистрирани одитори, за което са приложени принудителни надзорни мерки и са наложени съответните административни наказания.

Перспектива:

През 2019 и следващите години КПНРО да приложи механизъм за обзор на публично достъпни източници и идентифициране на индикации за изразяване на неадекватни одиторски мнения, на базата на който да се самосезира за извършване на разследвания.

4.5. Административно-наказателна дейност на КПНРО

Във връзка с констатирани при плановите инспекции съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 14 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 14 наказателни постановления за налагането на глоби и имуществени санкции на съответните нарушители. За констатираните при разследванията съществени пропуски и несъответствия са съставени 12 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 12 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители.

От издадените общо 26 наказателни постановления са обжалвани 11, като към датата на съставяне на настоящия отчет 5 от обжалваните са влезли в сила, както и още две от предходния отчетен период.

Във връзка с констатирани при плановите инспекции и разследвания съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания КПНРО е приела 13 решения, с които се налагат надзорни мерки, от които в законоустановения срок е обжалвана една. Една от надзорните мерки е свързана с временно отнемане на правоспособност.

Перспектива:

През 2019 г. КПНРО да разработи и предложи процедура за облекчаване на административно-наказателните производства, с която да се създадат предпоставки за тяхното приключване още в досъдебната фаза, без с това да се засягат правата на засегнатите лица. През отчетната година контролорите на ИДЕС, извършващи инспекции на предприятия, които не са от обществен интерес, не са инициирали търсенето на административно-наказателна отговорност на отговорните одитори. Това налага комисията да предприеме мерки за обучението на контролорите в тази област.

V. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

5.1. Сътрудничество в рамките на КЕОНО

КЕОНО е създаден въз основа на разпоредбите на чл. 30 от Регламент (ЕС) № 537/2014, и представлява основната рамка за сътрудничество на европейско ниво между националните органи за надзор над одита. Членове на КЕОНО са националните надзорни органи над одиторската дейност, Европейския орган за ценни книжа и пазари (ESMA). Със статут на наблюдатели са представителите на националните надзорни органи на страните от Европейското икономическо пространство, Европейския банков орган (ЕБА), както и Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕИОРА).

През 2018 г. КПНРО взе участие в три пленарни заседания на КЕОНО, където продължи работата по представяне на структурата, функциите и основните предизвикателства пред надзорните органи на страните членки. В рамките на заседанията бяха проведени срещи с представители на професията, академичните и банковите среди, на които се дискутираха теми, свързани с предизвикателствата при хармонизиране на образованието в областта на одита, с дейността на одитните комитети, както и с приоритетите в дейността на банковите регулаторни органи във връзка с независимия финансов одит.

През 2018 година КПНРО тясно си сътрудничи с независимите одитни регулатори в рамките на подгрупите към КЕОНО. Представители на комисията участваха в срещите на подгрупа „Инспекции“ (в т.ч. съвместна среща с подгрупа „Международни одиторски стандарти“), на подгрупа „Разследвания и санкции“ и на подгрупа „Наблюдение на пазара“. Представители на комисията взеха участие в конферентни разговори в рамките на подгрупи „Разследвания и санкции“ и „Наблюдение на пазара“.

Подгрупа „Разследвания и санкции“ съсредоточи своите усилия върху методиката за събиране на данни относно разследванията и санкциите в отделните държави членки. Подгрупа „Наблюдение на пазара“ се концентрира върху работата по финализиране съдържанието на доклад за развитието на пазара в ЕС на услугите по задължителен одит на финансови отчети предприятията от обществен интерес. В дейността на подгрупа „Еквивалентност и адекватност“ се акцентира върху оценяването на кандидатурите на трети страни, сред които Китай и Русия, както и обсъждане на варианти по казуса „Брекзит“.

В рамките на подгрупа „Инспекции“ продължава дискутирането на най-често срещаните недостатъци при одитите, изпълнени от най-големите шест одиторски

мрежи, специфичните въпроси относно актуализирането на международните одиторски стандарти, обмена на информация със СМЕСС и СМСОИУ. Напредва работата по проект „Обща методология за извършване на проверки“. КПНРО продължава изпълнението на своя ангажимент за поддържането на общата европейска електронна база данни с констатации от извършените инспекции. Подгрупа „Международни одиторски стандарти“ работи активно върху изготвянето на карта на съпоставимостта между МОС и изискванията, наложени от промените в одитното законодателство с Регламент (ЕС) № 537/2014 и Директива 2014/56/ЕС.

Перспектива:

През следващите години да бъде разширен трансфера на добри европейски практики в дейността на комисията и приложена общата методология за извършване на проверки. На базата на идентифицирани проблемни области в дейността на КПНРО, да бъде по-широко използван механизма за двустранно сътрудничество с водещи европейски одитни регулатори.

5.2. Сътрудничество в рамките на МФНОР

През 2018 г. КПНРО взе участие в пленарно заседание и работен семинар на МФНОР. На пленарното заседание бяха представени ползите от ИТ технологиите с възможностите им за съкращаване на времевите и човешки ресурси, необходими за изпълнение на поставените задачи, за изготвяне на по-точни и евтини прогнози, за улеснен и по-сигурен достъп до бази данни и/или услуги чрез онлайн платформи и блокчейн системи. В рамките на панелните сесии на заседанието, се представиха подходите на различни членове на МФНОР при извършването на инспекции, изборът на ангажименти за проверка, използване на ключови одиторски въпроси. Участниците бяха запознати с част от нововъведенията при софтуера на някои от големите одиторски дружества.

На работния семинар се проведеха различни сесии, като особено внимание бе отделено на специфичните въпроси на одита във финансовия сектор. Осъществи се среща на участниците в семинара с представители на одиторските дружества от „голямата шестлица“ („Ърнст и Янг“, „КПМГ“, „ПрайсуотърхаусКупърс“, „Делойт, „БДО“, „Грант Торнтон“), както и с представители на СМЕСС и СМСОИУ.

Перспектива:

На базата на идентифицираните от МФНОР глобални тенденции в развитието на одиторската професия, в периода 2019-2020 г., КПНРО да инициира провеждането на широк форум сред регистрираните одитори и основните заинтересовани страни за перспективите при проявлението на тези тенденции в България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от дейността на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори през 2018 г. дават основание да бъде направен изводът, че през годината тя успешно е изпълнявала своите задължения и отговорности по прилагането на Закона за задължителния финансов одит, Директива 2006/43/ЕО, Директива 2014/56/ЕС и Регламент (ЕС) № 537/2014.

През годината няма обществено значими провали на регистрираните одитори и комисията е изиграла важна дисциплинираща роля за извличане на поуки от кризата с Корпоративна търговска банка, за повишаване на отговорността на одиторите и развитие на процеса на възвръщане на доверието към одиторската професия.

Същевременно, през 2018 г. са създадени перспективни предпоставки за по-нататъшно подобряване на дейността на КПНРО, в т.ч.: на надзора върху регистрираните одитори на предприятия от обществен интерес, надзора върху делегираните на ИДЕС функции, наблюдението на пазара на одиторски услуги и на дейността на одитните комитети на предприятията от обществен интерес, нарастване на административния капацитет на надзорния орган.

През 2018 г. комисията продължи своето участие в дейността на КЕОНО и МФНОР и затвърждаването на своя авторитет като активен участник в развитието на международните общности на одитните регулатори.

КПНРО благодари на Комисията по бюджет и финанси при Народното събрание за нейната подкрепа при решаването на възникващите проблеми в дейността и развитието на комисията. КПНРО изразява благодарност и на Министерски съвет и особено на министъра на финансите за проявеното разбиране и съпричастност към нейната работа.